

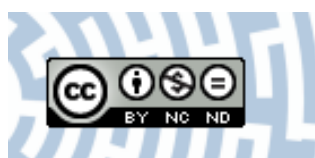

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność [...] – recenzja

Author: Agnieszka Bajor

Citation style: Bajor Agnieszka. (2009). Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność [...] – recenzja. „Przegląd Biblioteczny” (2009, z. 3, s. 396-401)

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

W rozdziale *Czasoprzestrzeń książki elektronicznej* autorka wykazuje, że mimo niestabilności form, niedoskonałości technologii i niejednoznaczności identyfikacji e-książek, przedstawioną w poprzednich rozdziałach kategorię książkowej czasoprzestrzeni można użyć także do określenia w niej miejsca tej najnowszej postaci książki. Stawia tezę, iż dygitalizacja przyczynia się do znacznego powiększenia czasoprzestrzeni książki, przedłuża czas jej życia w środowisku czytelnictwa, a nawet umożliwia swoiste „zmartwychwstanie”. Dowodzi także, że choć współczesna technologia komputerowa nie przystosowuje jej produktów do długiego trwania w czasie, to „właśnie funkcjonowanie książek w cyfrowym środowisku może stać się gwarantem jego długotrwałości i stabilności” (s. 112). Niestabilność formy i zależność e-książek od zawodnych urządzeń elektronicznych powoduje, że wnioski płynące z analizy ich czasoprzestrzeni w ujęciu rzeczowym (materialnym) są mniej optymistyczne. Niejednoznaczna jest też ocena relacji e-książka – odbiorca mediów elektronicznych ani faktycznej „żywności” książek elektronicznych, mimo znaczących inwestycji w rozwój takich przedsięwzięć jak „Memory of the World” czy „American Memory”. Kwestie te niewątpliwie wymagają badań.

Zakończenie rozważań stanowi rozdział *Czytelnik wobec książkowej czasoprzestrzeni*, w którym zawarte jest podsumowanie rozważań o ponadczasowości i ponadterytorialności książki jako nośnika ludzkiej myśli podkreśleniem zależności obu tych atrybutów, a zatem całej książkowej czasoprzestrzeni, od podmiotu komunikacji piśmiennej – czytelnika książki. Ten krótki, ledwie trzystronicowy szkic sygnalizuje problem natury zasadniczej: ewolucja książki nierozzerwalnie łączy się z rozwojem ludzkiej ciekawości świata, potrzeby jego poznania i zrozumienia, poszukiwania wyjaśnień i odpowiedzi na nurtujące człowieka pytania. Książkowa czasoprzestrzeń służy inspirowaniu i zaspokajaniu tej ciekawości, a zatem to czytelnik decyduje o istnieniu i rozwoju kultury książki niezależnie od tego, jaką za sprawą rozwijających się technologii komunikacyjnych książka przyjmuje formę fizyczną.

Książka M. Góralskiej stanowią lekturę ciekawą, wartościową i pobudzającą do refleksji. Pogłębia wiedzę o kulturze książki i wpisuje ją w kontekst wiedzy o współczesnych mediach. Bibliotekarzom i bibliologom oferuje nowe spojrzenie na sens funkcjonowania kultury książki we współczesnym świecie. Studentom informacji naukowej i bibliotekoznawstwa pozwoli lepiej rozumieć fenomen książki i jego odniesienie do innych mediów. Warto też podkreślić świetny warsztat pisarski autorki, wartki, barwny a zarazem prosty język, dzięki któremu jej książkę czyta się z prawdziwą przyjemnością.

Barbara Sosińska-Kalata
Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych
Uniwersytet Warszawski

Tekst wpłynął do redakcji 3 czerwca 2009 r.

Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność. Red. ks. Henryk Olszar, Bogumiła Warząchowska. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2009, 184 ss. „Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 47” ISBN 978-83-7030-665-6, ISSN 1643-0131

Problematyka książek i bibliotek kościelnych i klasztornych podejmowana jest w ostatnich latach coraz częściej zarówno na łamach fachowych czasopism naukowych, jak regionalnych, w wydawnictwach zbiorowych, materiałach kon-

ferencyjnych czy też w postaci samodzielnych opracowań monograficznych. I tak w bazie *Polska Bibliografia Bibliologiczna (1995-)* (<http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=12>) wpisując hasło przedmiotowe „biblioteki kościelne” (obejmujące zarówno księgozbiory kolegiackie, seminaryjne, naukowe zbiory bibliotek funkcjonujących przy uczelniach o profilu teologicznym, parafialne, księżowskie, jak i częściowo klasztorne, jeśli miały one np. związki z księgozbiorami kościelnymi) można uzyskać 409 odpowiedzi, dzięki użyciu hasła „biblioteki klasztorne” wyświetla się natomiast 308 rekordów (stan na dzień 01.06.2009 r.). Są to prace katalogowe i bibliograficzne, ponadto studia monograficzne poświęcone dziejom bibliotek i ich roli w społeczeństwie w poszczególnych okresach historycznych, publikacje omawiające zabytkowe zbiory biblioteczne, często także ich właścicieli, ale też np. podejmujące współczesne zagadnienia związane ze stosowaniem języków informacyjno-wyszukiwawczych czy nowoczesnych technik komputerowych wykorzystywanych przede wszystkim w katalogach bibliotecznych.

Przedstawiana książka ma budowę trójczłonową. Bibliologiczną część publikacji otwiera tekst Marii Pawłowiczowej, historyka książki i bibliotek, zwłaszcza cieszyńskiej części Śląska. Artykuł *Cztery zabytkowe biblioteki kościelne Cieszyna* został poświęcony powstałym od końca XVII do początków XIX w. księgozbiorom – Bibliotece Ojców Bonifratrów, Księgozbiorem Księży Jezuitów (po kasacie zakonu zostały przejęte przez ks. Leopolda Jana Szersznika), Bibliotece Dekanatu Cieszyńskiego i Bibliotece Zboru Ewangelickiego w Cieszynie im. Tschammera. Autorka przybliżyła genezę każdego ze zbiorów, przedstawiła charakterystykę ilościową, tematyczną i językową książek gromadzonych w tych instytucjach (zilustrowaną czterema tabelami) oraz losy – zwłaszcza wojenne i powojenne. Ciekawe fragmenty artykułu dotyczą mało znanych losów Biblioteki Dekanatu Cieszyńskiego, która powstała ze zbiorów jezuickich, niewłączonych do szersznikowskiej kolekcji oraz z zasobów zbieranych przez cieszyńskich kapłanów, np. ks. Jana Brzuskę (1757-1840), teologa, filozofa, bibliofila i fizyka. Podobnie rozwijał się księgozbiór ewangelicki, utrzymywany dzięki fundacji Bogumiła Rudolfa Tschammera von Iskrzyczyn, utworzony dzięki darom parafian – okolicznej szlachty, a nawet arystokracji, mieszczan i oczywiście pastorów. W podsumowaniu autorka przedstawiła interesujący stan badań na temat omówionych bibliotek – zwracając uwagę na różnorodność podejmowanych tematów, a jednocześnie wskazując zagadnienia wymagające opracowania, jak scharakteryzowanie silesianów, zbiorów cieszyńskich jako zabytków edytorskiej sztuki europejskiej XVII i XVIII w. czy też jezuickiej – rozproszonej – kolekcji. Tekst został opatrzony liczącą 35 pozycji *Bibliografią w wyborze (w układzie chronologicznym)*, prezentującą właśnie stan badań nad omówionym tematem – począwszy od 1930 r., a skończywszy na 2001 r.

„Biblioteka jest prawdziwym skarbem klasztoru. Bez niej jest on jak kuchnia bez kotła, stół bez potraw, rzeka bez ryb, ogród bez kwiatów, sakiewka bez pieńędzy, winnica bez winogron, wieża bez strażnika, dom bez sprzętów”¹ – tym przejętym z tekstu Jolanty Gwioździk cytatem można ogólnie scharakteryzować dwa kolejne artykuły poświęcone bibliotekom zakonnym.

Osoby zainteresowane ochroną dziedzictwa kulturowego z pewnością zwrócą uwagę na tekst Leonarda Ogiermana, specjalisty w zakresie ochrony zbiorów książkowych, pt. *Konserwacja zabytkowego materiału bibliotecznego z Klasztoru Ojców Paulinów w Krakowie na Skałce*. Na podstawie wizytacyjnych materiałów archiwalnych omówiono początki biblioteki na Skałce w XV w. Dzieje skałecznego księgozbioru, kolejnych pomieszczeń bibliotecznych, budowy i adaptacji biblioteki, organizacji wyposażenia bibliotecznego (regaly, drewniane futerały

¹ L. Moulin: *Życie codzienne zakonników w średniowieczu (X-XV wiek)*. Warszawa 1986, s. 180. Cyt. za: J. Gwioździk: Biblioteka w kulturze zakonnej. Zarys problematyki. W: *Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność*. Red. H. Olszar, B. Warząchowska. Katowice 2009, s. 53.

na książki, elementy wystroju biblioteki), reorganizacji katalogu przeprowadzonej przez o. Zygryda Dispensatora od 1762 r., stały się tylko przyczynkiem do scharakteryzowania zachowanego do dziś materiału bibliotecznego. Autor wskazał typowe zagrożenia księgozbioru (jak np. powietrze, światło, kwasowość papieru i materiałów introligatorskich) oraz zwrócił uwagę na proces naturalnego starzenia się papieru. Przede wszystkim jednak skupił się na przedstawieniu przeprowadzonych badań stopnia zagrożenia fizykochemicznego i mikrobiologicznego 200 wybranych starych druków z francuskich, niemieckich i włoskich tłoczni (w tym 20 inkunabułów). W materiale badawczym skałecznego księgozbioru wyodrębniono kilka grup książek – wg dat publikacji, jak: inkunabuły, paleotypy z lat 1501-1550, druki z lat 1551-1600, 1601-1650, 1651-1700 – a wyniki dotyczące kwasowości papieru, występowania grzybów pleśniowych porównywano w aspekcie chronologicznym. Ostatnim elementem opisanej konserwacji zbioru było wykonanie pełnej restauracji czterech woluminów, szczegółowo opisanych w tekście pod względem cech formalnych egzemplarzy, ich proveniencji, właściwości oprawy, ilustracji, jakości druku oraz stanu zachowania.

Pozostając w kręgu kultury zakonnej, J. Gwóździk, autorka wielu tekstów poświęconych bibliotekom zakonnym, zwłaszcza benedyktyńskim, omówiła *Bibliotekę w kulturze zakonnej. Zarys problematyki*, skupiając się na roli książki i biblioteki w klasztorach doby staropolskiej. Na tle roli klasztorów, zwłaszcza podlegających Regule św. Benedykta, zwróciła uwagę na funkcje lektury, towarzyszącej mnichom w czasie pracy, codziennych obowiązków i czasu wolnego, omawiając przykłady zapisów dotyczących czytelnictwa wśród mnichów i mniszek w materiałach archiwalnych. Poza regułami zapisy mówiące o traktowaniu książki w klasztorach znalazły się np. w zaleceniach władz zwierzchnich, aktach wizytacji kanonicznych i zakonnych, spisach majątku klasztoru, do których dołączano instrukcje dotyczące organizacji bibliotek. Przedmiotem zainteresowania autorki stały się też – co oczywiste – inwentarze biblieczne oraz same katalogi. Ten różnorodny materiał badawczy stał się podstawą do zarysowania standardowych czynności bibliecznych, jak gromadzenie zbiorów, ich porządkowanie, struktura zbiorów, udostępnianie, rola bibliotekarza i wystrój bibliotek. Znaczna część tekstu została jednak poświęcona samej recepcji książki w klasztorach – sposobom lektury (czytanie indywidualne i zbiorowe), miejscom wyznaczonym do tej czynności (np. chór zakonny, kapitularz, refektarz, czy też podczas podróży) i rodzajom najpopularniejszych tekstów (np. kazania, życiorysy świętych, postylle, komentarze do reguły). Autorka skonstatowała, że czytanie klasztorne pełniło kilka istotnych funkcji, jak np. wychowawczą, pomagało w formacji duchowej oraz prowadzeniu samodzielnych studiów naukowych. Kultura książki w klasztorach znakomicie rozwijała się także pod wpływem takich czynników, jak zakonne szkolnictwo czy skryptoria.

Weronika Pawłowicz, pracownik Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki Śląskiej w Katowicach, autorka kolejnego tekstu – *Wokół księgozbiorów kapłańskich na Śląsku w XIX i XX wieku* – przybliżyła dzieje znacznie nowszych zbiorów bibliecznych, z kręgu kultury regionu śląskiego. Na podstawie ustaw synodalnych, protokołów wizytacyjnych, dokumentów archiwalnych, jak: testamenty, inwentarze parafialne, inwentarze zbiorów kapłańskich, powstające już po śmierci ich właścicieli, ale też samych zachowanych książek z zapisami proveniencyjnymi, starała się scharakteryzować genezę i zawartość trzech wybranych księgozbiorów, ks. Adolfa Hytrka, bp. katowickiego Arkadiusza Lisieckiego i bł. ks. dr. Emila Szramka. Odtworzenie zbiorów książkowych było możliwe – mimo ich rozproszenia – dzięki ocalałym egzemplarzom z Biblioteki Śląskiej w Katowicach i Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, w skład której wchodzi kolekcja dawnej Biblioteki Diecezjalnej. Opisując księgozbiory – podając ich przybliżoną liczebność, tematykę i strukturę językową – autorka informowała także o życiu księży, zwracając uwagę na ich pracę duszpasterską, zaangażowanie w sprawy oświatowe, społeczne, polityczne czy naukowe. Dwa

następne teksty znacznie odbiegają swoją tematyką od dotychczas zaprezentowanych. Redaktor tomu, ks. Henryka Olszar, pracownik Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i duszpasterz bibliotekarzy na Śląsku, przygotował opracowanie pt. *Etyka bibliotekarza*. Autor przypomniał genezę etyki pracy bibliotekarzy na świecie i w Polsce, zreferował stan badań poświęcony etyce bibliotekarskiej w Polsce, komentując publikacje np. Zbigniewa Zmigrodzkiego i Elżbiety Czyżewskiej, jednocześnie podkreślając „rozproszoną” świadomość etyczną polskich bibliotekarzy. Przede wszystkim jednak odniósł się do obowiązującego *Kodeksu etyki bibliotekarza i pracownika informacji*, opracowanego pod auspicjami Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w 2005 r., przyznając, że tego rodzaju zapisy są dobrym rozwiązaniem.

Tomasz Kalota z Pracowni Reprograficznej Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu zaproponował natomiast *Jak przygotować obiekty do włączenia ich do biblioteki cyfrowej? Doświadczenia Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Opisany przez autora model biblioteki cyfrowej pozwolił na „teoretyczne” spojrzenie na praktyczne czynności związane z organizacją bibliotek cyfrowych, jak pozyskiwanie materiału poddawanego dygitalizacji w postaci mikroform lub wymagającego uzyskania zgody na umieszczenie dokumentu w Internecie, jak publikacje typu *born digital*. Autor przedstawił kolejne etapy postępowania z przeznaczonym do dygitalizacji materiałem – obróbka cyfrowa; opracowanie merytoryczne, związane z tworzeniem metadanych, najczęściej w standardzie Dublin Core; zamieszczenie dokumentu w sieci – w Polsce zazwyczaj dzięki zastosowaniu oprogramowania dLibra; warunki przeszukiwania pełnych tekstów dokumentów; oraz archiwizowanie cyfrowych zbiorów.

Druga część omawianej publikacji dotyczy *Działalności Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, a składa się na nią siedem tekstów pracowników tej instytucji². Gabriela Łącka przedstawiła *Współpracę Biblioteki Teologicznej z Federacją Bibliotek Kościelnych FIDES*, kreśląc dzieje i cele tej organizacji oraz zasady kooperacji, dotyczącej przede wszystkim automatyzacji procesów bibliotecznych przy użyciu programu MAK. Przedstawiono także inne elementy współpracy, jak np. publikowanie na łamach „Biuletynu Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES” tekstów pracowników Biblioteki (zabrakło jednak analizy ilościowej artykułów i pogłębionej treściowej), organizowanie naukowych konferencji pod opieką Federacji czy zakup baz danych *Corpus Christianorum*. Autorka nie podkreśliła jednak dostatecznie kierunków współpracy, choć przykładów wspólnych działań podano wiele.

Andrzej Jurek zaprezentował z kolei problematykę *Komputeryzacji Biblioteki Teologicznej. Stan obecny i perspektywy rozwoju* – w kontekście współpracy informatyka i bibliotekarzy. Celem artykułu było wskazanie możliwości, jakie daje pakiet MAK, jeśli tylko jest odpowiednio zarządzany. Autor – informatyk – omówił indywidualne rozwiązania dotyczące szczegółów procesu komputeryzacji w Bibliotece Teologicznej, wskazując np.: wprowadzenie masek w katalogu online, pozwalających na wyświetlanie informacji o dostępności dokumentów, wyróżnienia typograficzne elementów opisu bibliograficznego, dla większej jego przejrzystości; wprowadzenie bazy w arkuszu kalkulacyjnym Excel, ułatwiający kontrolę prowadzonej przez Bibliotekę wymiany wydawnictw; zbudowanie programu w systemie MAK umożliwiającego kontrolę zamówień realizowanych z określonych funduszy. W Bibliotece Teologicznej zbudowana została także baza dubletów oraz system automatycznego naliczania kar za przetrzymanie książek itp. Autor opisał też perspektywy rozwoju programu MAK w tej konkretnej placówce, wskazując na konieczność konwersji danych z formatu MARC BN na MARC 21, przygotowanie bazy multimediów, nowej strony WWW Biblioteki, a przede wszystkim wdrożenie nowszej wersji programu MAK.

² W rozdziale tym może lepiej byłoby zamieścić najpierw teksty poświęcone poszczególnym funkcjom bibliotecznym, potem natomiast komputeryzacji i współpracy Biblioteki Teologicznej z FIDES, co dawałoby niemal monograficzny obraz działalności tej placówki.

Kolejne autorki skupiły się na omówieniu zbiorów Biblioteki Teologicznej, i tak Jolanta Październiak scharakteryzowała *Gromadzenie czasopism w zbiorach Biblioteki Teologicznej*, wskazując warunki prenumeraty i liczbę w ten sposób gromadzonych periodyków. Przedstawiła też interesujące dane dotyczące darów czasopiśmienniczych. Zwróciła np. uwagę na istotny problem włączania do księgozbiorów całych darowanych kolekcji, wśród których znalazły się np. czasopisma nie zawsze zgodne z polityką i profilem gromadzenia zbiorów. Omówiła także prowadzoną przez Bibliotekę Teologiczną wymianę czasopism z innymi bibliotekami i przygotowaną przez bibliotekarzy listą prenumerowanych przez Bibliotekę Uniwersytetu Śląskiego teologicznych czasopism elektronicznych.

Eliza Lubojańska zaprezentowała natomiast tematykę rzadko opisywanego w literaturze fachowej *Zakupu literatury naukowej ze środków własnych i projektów badawczych (grantów) Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. Podkreślając specyficzną sytuację materialną Biblioteki Teologicznej – finansowanej z dwóch źródeł – Uniwersytetu Śląskiego i Kurii Archidiecezjalnej w Katowicach oraz znakomitą współpracę Biblioteki z pracownikami naukowymi Wydziału w procesie gromadzenia zbioru. Autorka przedstawiła analizę ilościową zakupów finansowanych przez Uniwersytet Śląski (badania statutowe, własne i granty) – w podziale na wydawnictwa polskie i obce oraz poszczególne tematy badawcze.

Problematykę wskazywanej już w poprzednich tekstach *Wymiany zagranicznej w Bibliotece Teologicznej* omówiła całościowo Ewa Olszowy, charakteryzując kwestie opłacalności finansowej i warunki umów między instytucjami wymieniającymi się publikacjami zwartymi i ciągłymi. Wśród wydawnictw ciągłych podlegających wymianie na uwagę autorki zasłużyły periodyki publikowane na Wydziale Teologicznym – jak „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” i „Studia Pastoralne”, będące najczęściej przedmiotem omawianej wymiany, np. z instytucjami kościelnymi i świeckimi Niemiec (jak Herder-Institut w Marburgu, Institut für ostdeutsche Kirchen- und Kulturgeschichte w Ratyżbonie) i Włoch (np. Pontificio Ateneo/Pontificia Università Regina Apostolorum, Università Pontificia Salesiana). W mniejszym stopniu współpraca prowadzona jest z instytucjami Czech, Litwy i Słowacji. Tekst podobnie zresztą jak wcześniej opisany ma dużą wartość praktyczną, może stanowić przykład dla innych bibliotek zamierzających podjąć podobną współpracę.

Dwa ostatnie artykuły tej części pracy zbiorowej mają charakter przyczynkowski. Barbara Kołodziej omówiła *Kolekcję arcybiskupa Szczepana Wesolego – dar dla zbioru kościelnego Biblioteki Teologicznej*, a Bogumiła Warząchowska *Corpus Christianorum w zbiorach Biblioteki Teologicznej*. Kołodziej scharakteryzowała bogaty, liczący około ośmiu tysięcy woluminów książek i czasopism, wielojęzyczny dar, w którym przeważają publikacje podejmujące szeroko pojęty problem duszpasterstwa emigracyjnego, zagadnienia polonijne, opracowania historyczne (głównie historia najnowsza, ale też starożytna i historia Kościoła), prace z zakresu teologii pastoralnej i katolickiej nauki społecznej oraz teksty literatury pięknej polskiej i obcej. Z tekstu Warząchowskiej można się z kolei dowiedzieć o jednej z najważniejszych, ukazujących się współcześnie serii patrystycznych, zapoczątkowanej w 1953 r. przez benedyktyna o. Eligiusa Dekkersa – *Corpus Christianorum*. Poza charakterystyką całej serii, jak i poszczególnych podserii, w tym *Series Latina*, *Continuatio Mediaevalis*, *Series Graeca*, *Series Apocryphorum* itd. na uwagę zasługuje opisany sposób sfinansowania zakupu kosztownej serii (w sumie zgromadzono 553 tytuły dzięki znacznym rabatowi wynegocjowanym przez BETH – Bibliothèques Européennes de Théologie), zasady współpracy z wydawnictwem Brepols i przygotowania do wyboru źródeł wydanych w obrębie serii. W ostatniej, trzeciej części publikacji nazwanej *Z życia Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES*, zamieszczono cztery teksty – o charakterze sprawozdawczym. Jolanta Szulc z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach podsumowała dzia-

łałość *Bibliotek Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES*. Omówienie wyników ankiety przeprowadzonej w 2007 roku – charakteryzując wielkość zbiorów (w tym wydawnictw zwartych, ciągłych i starych druków); liczebność pracowników zatrudnionych w bibliotekach przynależących do FIDES i stan komputeryzacji zbiorów (wybór systemu komputerowego, sposób dostępu do Internetu, posiadaną stronę WWW, liczbę stanowisk komputerowych, opracowywane samodzielnie bazy danych – ich wykaz uzupełnił treść analizy ankiety) 47 bibliotek, które zechciały odpowiedzieć na ankietę. Z badań ankietowych wyłonił się częściowy obraz bibliotek Federacji, a należy mieć nadzieję na dalsze, bardziej szczegółowe badania.

Dwa kolejne zestawienia znacznie lepiej byłoby umieścić w czasopiśmie „Biuletyn Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES”. Tego typu materiały jak *Sprawozdanie z pracy Zarządu Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES za okres od 26 września 2006 do 5 września 2007 roku*, które przygotował ks. Jerzy Witczak, przewodniczący FIDES oraz *Sprawozdanie Biura ds. Rozwoju i Komputeryzacji Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES za okres od 29 września 2006 do 3 września 2007 r. (od XII do XIII Walnego Zgromadzenia)* w opracowaniu ks. Krzysztofa Goneta, dyrektora tego Biura, są bowiem przeznaczone dla członków Federacji FIDES.

Wyjątkowy charakter w pracy zbiorowej ma także opublikowana *Homilia wygłoszona podczas Mszy świętej w Katedrze Chrystusa Króla w Katowicach w dniu 5 września 2007 roku z okazji XIII Walnego Zgromadzenia Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES* wygłoszona przez bp. Andrzeja Siemieniewskiego, delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Federacji FIDES, nawiązująca do roli bibliotek i bibliotekarzy we współczesnym świecie. Mając na uwadze specyfikę całej książki, byłoby zasadne zamieszczenie tego rodzaju tekstu przed wstępem, w którym nawiązano zresztą do *Homilii*.

Reasumując, trzeba podkreślić ciekawy przegląd zagadnień związanych z funkcjonowaniem w przeszłości, ale przede wszystkim obecnie bibliotek klasztornych i kościelnych, borykających się z problemami swoistymi dla całego polskiego bibliotekarstwa, jak i dylematami charakterystycznymi dla tego typu instytucji. Publikacja ma charakter zarówno naukowy (część pierwsza), jak i typowo praktyczny (część druga), może więc stanowić przedmiot zainteresowania bibliologów, historyków książki i bibliotek, jak bibliotekarzy – nie tylko placówek o charakterze kościelnym.

W publikacji nie ustrzeżono się jednak przed błędami, jak np. niezgodne z obowiązującymi normami bibliograficznymi dotyczącymi przypisów bibliograficznych opisy dokumentów tradycyjnych (np. niekonsekwencje w zapisie cyfrą arabską numeru wydania książki, odsyłanie do wcześniejszej publikacji poprzez zapis *Tamże*, który dotyczy kilku jednocześnie zacytowanych tekstów) i dokumentów elektronicznych (niejednolicie zapisywane przez różnych autorów np. opisy artykułów z „Elektronicznego Biuletynu Informacyjnego Bibliotekarzy”). Pojawiały się też błędy w samych tekstach, jak np. „krótkie opisy bibliograficzne” zamiast skróconych opisów; zbyt potoczne określenia i potknięcia stylistyczne czy gramatyczne, których nie udało się uniknąć w części drugiej publikacji; nie do końca przemyślane podpisy tabel; podawanie nieistniejącej już nazwy Biblioteka Główna Uniwersytetu Śląskiego – wobec obowiązującej – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego; czy osobisty styl pisania.

Przygotowana przez zespół pracowników Wydziału Teologicznego publikacja jest jednak dowodem jego olbrzymiej pracy – organizacyjnej i naukowej, dokumentując zarazem działalność badawczą wydziałowych bibliotekarzy, a zauważone pomyłki – o charakterze zazwyczaj formalnym – w żaden sposób nie umniejszają wagi publikacji, łączącej świat nauki i praktyki.

Agnieszka Bajor
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki
Uniwersytet Śląski w Katowicach